

Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник Михайла Коцюбинського

На здобуття премії імені Михайла Коцюбинського

Третього червня відбулося перше засідання комісії з присудження Обласної літературно-мистецької премії ім. М. Коцюбинського за 2024 рік. Комісія розглянула подання, які надійшли на її адресу протягом березня – травня, провела обговорення кандидатур і ухвалила рішення про вихід у другий тур таких претендентів.

Поезія

Станіслав Новицький – поет. Кандидатура висунута МГО Чернігівська літературна спілка «Чернігів» та редакцією журналу «Літературний Чернігів» – за книгу поезій «Передмовчання» (Чернівці, 2022).

Ганна Демиденко (літературне ім'я Ганна Верес-Демиденко) – поетеса. Кандидатура висунута Благодійним фондом «Бібліотека альманаху «Вітряк» ім. В. Горленка – за книгу «До волі» (Вінниця, 2021).

Проза

Василь Пабат – прозаїк. Кандидатура висунута благодійною організацією «Благодійний фонд Ніжен» – за книгу «Світло далекої зірки» (Ніжин, 2023).

Народознавство

Олександр Коваленко, Ганна Доманова, Андрій Мицик – дослідники, краєз-

навці. Кандидатури висунуто Національною спілкою краєзнавців України – за книгу «Чернігів магдебурзький: законодавчі та публічно-правові акти XVII – XVIII ст.» (Чернівці, 2023).

Оксана Плаунова – головний бібліограф відділу наукової інформації та бібліографії Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Софії та Олександра Русових». Кандидатура висунута бібліотекою – за видання «Віра і Михайло Коцюбинські в культурному та громадському житті Чернігова» (Чернівці, 2024)

Декоративне

та образотворче мистецтво

Володимир Мороз – голова обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Кандидатура висунута Малою радою осередку – за багаторічну організаційну роботу зі збереження і відродження традиційного народного мистецтва Чернігівщини.

Наталія Войстрикова – керівниця студії художньої обробки шкіри Обласного центру народної творчості. Кандидатура висунута трудовим колективом центру – за цикл художніх робіт, присвячених українській те-

матиці та за відродження старовинних технік народного мистецтва.

Музичне мистецтво

Дует сестер Тетяни та Інни Чабан – авторки і виконавиці авторської пісні та співаної поезії. Кандидатури висунуто Президією обласної організації Профспілки працівників охорони здоров'я України та Чернігівським відділенням Національної всеукраїнської музичної спілки – за багаторічну творчу діяльність у жанрі співаної поезії.

Театральне мистецтво

Костянтин Слободенюк – артист драми II категорії Чернігівського обласного молодіжного театру. Кандидатура висунута зборами трудового колективу театру – за роль Себастьяна Тьєрі у виставі «Карколомна пригода містера Алена».

Юрій Муквич – артист драми, провідний майстер сцени, генеральний директор, художній керівник Ніжинського академічного українського драматичного театру ім. М. Коцюбинського. Кандидатура висунута художньо-технічною радою театру – за значний внесок у розвиток театрального мистецтва.

Добра пам'ять про Анатолія Гайдамаку

9 червня 1939 року у селі Волосківцях Менського району з'явився на світ відомий український художник-монументаліст Анатолій Васильович Гайдамака. На жаль, земний шлях Митця обірвався 27 жовтня 2023-го.

Талановитий дизайнер і живописець плідно працював у галузях станкового живопису і художнього оформлення експозицій музеїв, інтер'єрів культурних центрів України і закордоння. Його різножанровим творам притаманне глибоке образно-філософське осмислення національної культури, історії, традицій.

Анатолій Гайдамака був автором численних мистецьких проєктів: пам'ятника жертвам Батуринської трагедії, меморіального комплексу «Пам'яті героїв Крут», павільйону України на Всесвітній виставці ЕХРО-2010 у Шанхаї, українського культурного центру у Китаї.

Серед важливих творчих здобутків митця – експозиції Музею книги та друкарства України, історико-культурного заповідника на о. Хортиці, музею Михайла Коцюбинського в Чернігові, літературного му-

зею в Одесі, Державного музею Т. Шевченка в Києві, Шевченківського національного заповідника у Каневі, Національного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка» у селах Шевченковому та Моринцях на Черкащині, меморіального комплексу «Зірка полин» у Чорнобилі, а також багато інших культурних об'єктів.

Творча праця Заслуженого діяча мистецтв, Народного художника України А. В. Гайдамаки відзначена орденом «Знак Пошани», Державною премією України імені Тараса Шевченка 1985 року, орденом Ярослава Мудрого V ступеня та ін.

Рідна Чернігівщина завжди жила у серці художника. Тут народжувалися його живописні серії «Материн сад», «Мій рід», «Моє дитинство», «Яблуневі сади».

Натхненно працював Анатолій Васильович над оформленням оновленої експозиції Сосницького музею Олександра Довженка.

У вересневі дні 1994 року на Чернігівщині побували численні гості з усіх куточків України. Їх зібрали дві події – 100-річчя від дня народження Олександра Петровича Довженка і 130-річчя від дня народження Михайла Михайловича Коцюбинського. Наш директор Юлій Романович Коцюбинський ініціював проведення стажування директорів музеїв України і конференції по коцюбинськознавству.

11 вересня учасники цих заходів побували на урочистостях у Сосниці, а після їхнього завершення відвідали родинну хату батька Анатолія Васильовича Гайдамаки у селі Волосківцях. Теплим і пам'ятним було спілкування музейників із односельцями і родичами художника.

На знімку Володимира Ятченка (фотограф музею М. Коцюбинського) сидять у I ряду: третій зліва – Анатолій Гайдамака, поряд з ним – директор Чернівецького музею О. Кобилянська Володимир Вознюк, тітка А. Гайдамаки, хормейстер і педагог, заслужений діяч мистецтв України Любомир Боднарук.

У другому ряду сидять: третя зліва – заступниця директора Київського музею Т. Шевченка Людмила Зінчук, батько художника Василь Гайдамака, правіше – літературознавиця і перекладачка з Канади Марія Скрипник, вчителька СШ №6 Антоніна Коцюбинська.

Третій ряд: Руслана Кіресва – директорка Снятинського музею Марка Черемшини, Ніна Грабова, головна хранителька фондів Київського музею літератури.

Стоять (I ряд) зліва направо: Марія Косменко – директорка музею Василя Стефаника, Віра Лемзіук – завідувачка музею Косі України (с. Колодяжне), Михайлина Коцюбинська – племінниця М. М. Коцюбинського, кандидатка філологічних наук, Ніла Підпала – директорка музею М. Рильського, Ольга Підпала – науковиця му-

зею М. Рильського, Ніна Закрой – працівниця Чернігівського художнього музею, Тетяна Сосновська – заступниця директора Київського музею-квартири Павла Тичини, Юлій Коцюбинський – директор музею-заповідника М. Коцюбинського, Наталя Шумило – літературознавиця, Ольга Ермоленко – заступниця директора музею М. Коцюбинського.

Стоять у II ряду: Наталія Пушкар – головна хранителька фондів Волинського краєзнавчого музею (м. Луцьк), Тамара Міцінська – директорка музею «Літературна Хмельниччина» (м. Хмельницький), Людмила Шевченко – заступниця директора заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка» (с. Шевченкове, Черкащина), Наталія Кучер і Галина Болотова – Державний музей літератури України (Київ), Ігор Ліховий – директор Шевченківського національного заповідника, м. Канів.

В тому ж ряду крайні праворуч: Роман Горак – директор Літературно-меморіального музею Івана Франка (Львів), Любов Боднарук – кореспондентка обласного радіо, Софія Бідна і Марія Москаленко – працівниці музею М. М. Коцюбинського.

титути (1989 – 1994 рр). Та про рукопис він згадав, коли росія розпочала повномасштабне вторгнення на територію України. Ми впевнені, що слово – це теж сила і зброя.

Дуже цікавою видалася творча зустріч із письменником Василем Пабатом. Він розповів чимало фактів зі своєю біографією, звісно, не оминаючи увагою й історію написання книги «Світло далекої зірки».

Український вибір північних повітів Чернігівщини

11 *От Украины же Стародубский уезд не отделялся и, в настоящее время, с согласия двохсоттысячного населения уезда, к Великороссии не может быть присоединен, так как последние считают себя в историческом экономическом и географическом отношении украинцами... Уезды даже в известность не были поставлены. Для обсуждения такого чрезвычайно важного вопроса на местах нужно было созвать съезды, посему просим об оставлении нашего уезда принадлежащим к Украине.*

Председатель Парлюк».

Тож, на думку місцевих радянських діячів, перебування Стародубщини в складі Росії – явище ненормальне. Наголосимо – йдеться не про позицію обраного всім населенням органу місцевого самоврядування, як наприкінці 1917 – на початку 1918 р. Уездний (повітовий) виконком – класовий орган, підконтрольний правлячій комуністичній партії. Однак він протестує іменем населення уезду. Втім доба, коли місцеві представницькі владі інституції, не кажучи вже про мешканців, могли впливати на центральні за російського великодержавного більшовизму пішли в небуття. Їх рішення до волевиявлення місцевого населення відношення не мали – хіба що в тому сенсі, що прямо йому суперечили.

Зрештою з ласки нової влади формально незалежна УСРР отримала лише один, Новгород-Сіверський повіт, який нічим принципово не відрізнявся від відокремлених. Також в 1926 р. повернуло до складу УСРР Семенівську волость Новоизбківського повіту. Ці рішення знайшло своє відображення в положеннях про адміністративні межі всіх наступних конституцій союзних республік та ССРСР.

З вищенаведених фактів, на нашу думку, можна зробити такі висновки:

в північних повітах існував досить потужний, але переважно стихійний рух за приналежність до України;

за умови співпадіння інтересів навіть байдужі до української справи політичні сили схильні були діяти разом з українськими державними формуваннями, причому ця тенденція з часом зростала;

демократично обрані органи місцевого самоврядування, земства та думи всіх північних уездів (повітів) Чернігівської губернії, виконали формальну вимогу Тимчасового уряду щодо визначення приналежності своїх територій – до України; тобто мовиться про цілком легітимні рішення, що не втратили своєї юридичної сили;

претензії білоруських національно-державних організацій на території північних повітів Чернігівської губернії не знаходять свого підтвердження в рішеннях зазначених вище органів місцевого самоврядування;

перебування Гомеля та уезду (повіт) у складі I та II УНР, Української Держави супроводжувалося повільним дрейфом міського самоврядування – від небажання визначати приналежність до України до підтримки такої ідеї;

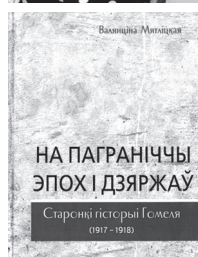
приєднання північних повітів Чернігівщини до РСФСР відбулося рішенням «зверху», здійснювалося у силовий спосіб, не відповідавало тогочасним настроям місцевого населення. Але вони нікого не цікавили.

Володимир БОЙКО,
кандидат історичних наук
Чернігів
Закінчення. Поч. в № 268.

Автор присвятив цю публікацію Валентині Мятлицькій з Гомеля.

Валентина Мятлицька (10.03.1955 – 08.02.2022) – дослідниця історії білоруських визвольних змагань, білорусько-українського по-

міжжя початку ХХ ст., статі Митрофана Довнар-Запольського, публіцистка, організаторка наукових форумів. В статті використана інформація, зокрема, фото Гомеля з її останньої книги «На паграніччы эпох і дзяржаў. Старонкі гісторыі Гомеля (1917–1918) / Валянціна Мятліцкая. – Гомель: Барк, 2021».

Творчість представив Василь Пабат

6 червня в музеї-заповіднику Михайла Коцюбинського відбулася презентація книги Василя Пабата «Світло далекої зірки». Цьогоріч письменник є номінантом на Обласну літературно-мистецьку премію імені Михайла Коцюбинського у категорії «Проза» за цю книгу.

До книги увійшли однойменна повість та поетичні твори письменника, написані в різні роки, а ще – літературний нарис «Ево-

люція ідеї драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».

Сюжет повісті повертає нас на злам епох – у 90-ті роки минулого століття. І були люди, які мріяли про те, що Україна відродиться на руїнах тоталітарного радянського монстра, який не встояв перед вітром свободи.

Повість автор написав ще коли навчався в Ніжинському педагогічному ін-